

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

(Maandoverzicht no. 6 - 1973)

(Tijdvak van 1-6-1973 t/m 30-6-1973)

No. 1.146.109

	blz.
Socialistische Partij	1
Toenemende belangstelling bij de CPN voor het parlement	7
Nederlandse deelname aan het Tiende Wereldjeugdfestival	8
Trotskisme	10

Socialistische Partij

1. Politieke stellingname

Zoals overal elders in West-Europa, ontstonden ook in Nederland in het begin van de zestiger jaren enkele pro-chinese communistische groeperingen. In Rotterdam formeerden de pro-chinese communisten aanvankelijk een groep rond het blad "Spartacus". De groep startte met de opbouw van een nieuwe partij-organisatie, die in 1969 de naam "Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland" (KEN) kreeg. De KEN leidde in het najaar van 1970 de grote Rotterdamse havenstaking en was ook zeer actief in de oude stadswijken.

Vershil van mening over de te volgen massa-politiek leidde in 1971 tot een scheuring in de organisatie. Daarbij ontstonden de "Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland - marxistisch-leninistisch" (KEN/ML), waarvan de leiding stelde alleen maar aan massa-acties leiding te kunnen geven als het actie-programma verkregen is door een nauwkeurig onderzoek van de sociale omstandigheden van de massa, en de, qua getalssterkte ongeveer even grote "Kommunistische Partij Nederland - Marxistisch-Leninistisch" (KPN-ML). De KPN-ML gaat ervan uit dat het partijprogramma alleen in de strijd voor de dagelijkse belangen van de massa (verder) kan worden ontwikkeld. Tijdens het in oktober 1972 gehouden congres werd de naam van de partij gewijzigd in "Socialistische Partij".

De Socialistische Partij (S.P.) stelt zich ten doel de kapitalistische maatschappij te vervangen door een socialistische. Zij wil dat doen door de "klassebewuste voorhoede van het volk" in de partij te organiseren en actief op te treden in de strijd voor de dagelijkse belangen van de bevolking. Het veranderen van de maatschappij is een grote, maar - zo vindt de SP-leiding - noodzakelijke opgave, die een slagvaardige en gedisciplineerde partijorganisatie vergt.

In het programma van de SP, dat tijdens het in oktober 1972 gehouden congres werd goedgekeurd, wordt er de aandacht op gevestigd dat "de geschiedenis geleerd heeft dat de heersende klasse in laatste instantie altijd geweld heeft gebruikt om haar macht te behouden". Het Nederlandse volk (en haar voorhoede-organisatie de SP) moet daarop verdacht zijn en zich erop voorbereiden.

De strijders voor een socialistische omwenteling zijn de bezitlozen, het proletariaat, de arbeiders. Hun voorhoede-organisatie, die aan de strijd leiding geeft, is dan ook - aldus de SP - een specifieke arbeidersorganisatie. Deze gedachtengang werd verder ontwikkeld tot de stelling: alleen arbeiders kunnen lid zijn van de partij. Studentenleden werden om die reden verplicht hun studie op te geven en een baan te zoeken als arbeider in een fabriek. Dit "arbeiderisme", dat de partij sinds de oprichting in 1971 heeft beleden, is sinds kort door de partijleiding afgezworen. Als eerste reden daarvoor wordt aangevoerd dat de maatregel destijds werd genomen om de studenten/kaderleden kennis te laten maken met de uitbuiting waaraan de arbeiders zijn onderworpen. Zij hebben thans voldoende ervaringen op dat gebied opgedaan. Het tweede motief is van opportunistischer aard. De studentenarbeiders bleken na een uitputtende werkdag van weinig waarde voor de partijactiviteiten; nu zij weer zullen gaan studeren of meer passend ander werk gaan zoeken, krijgen zij meer tijd voor het verrichten van allerlei partij-werkzaamheden. Bovendien kunnen zij, als zij eenmaal zijn afgestudeerd, door de partij op waardevoller plaatsen worden ingezet, zodat hun betekenis in de strijd voor het socialisme toeneemt.

2. Organisatie

De organisatorische groei die de partij, sinds haar oprichting in oktober 1971 als Kommunistische Partij Nederland - Marxistisch - Leninistisch, heeft gekenmerkt, heeft zich tot dusver nog steeds voortgezet. Het totaal aantal leden, dat in oktober nog ongeveer 200 bedroeg, is gegroeid tot ongeveer 300. De partij, die nu 25 afdelingen in 22 plaatsen heeft, is het sterkst in Nijmegen, waar thans (als proef) vier partij-afdelingen functioneren. De afdelingen bestaan uit tenminste 5 en ten hoogste 20 leden. Het besluit een maximum aantal leden tot één afdeling toe te laten is genomen om de greep van de partij op de leden - middels de politiek secretarissen van de afdelingen, die allen zitting hebben in het Centrale Comité - zo groot te houden, dat een permanente activiteit van de leden gewaarborgd is.

Voorstellen om over te gaan tot het inschrijven van steunende leden werden allen door het Centraal Comité (CC) verworpen. Belangrijkste motieven daarvoor waren dat dergelijke leden niet passen in een voorhoede-organisatie, maar in een massa-organisatie en dat door het aannemen van z.g. papierleden de kans bestaat dat de actieve leden hun activiteiten zullen verminderen.

Nieuw in de organisatie van de partij is het optreden van twee specialistische collectieven, t.w. het juridisch- en het medisch collectief. De leiders van de collectieven zijn opgenomen in de dagelijkse leiding van de partij.

Het juridisch collectief, dat onder leiding staat van Mr. S.J. BR , bestaat uit een tiental juristen, die tot taak hebben rechtskundige adviezen te geven aan de massa-organisaties van de SP. In opdracht van het CC bestudeert het collectief thans de gevolgen van een weigering om de z.g. milieu-belasting te betalen. Als resultaat van die studie zal een rapport verschijnen, waarin wordt aangegeven hoe de inning van de genoemde belasting op een legale manier kan worden verstoord.

Het medisch collectief, dat onder leiding staat van de heer P.B.J. WI (studeert sinds 1966 medicijnen te Nijmegen) is thans bezig een sociaal-medisch centrum te vormen. Als voorbeeld voor het centrum is de "Kommunistische praktijk" gekozen van de Belgische artsen ME en LE , beiden lid van de Belgische maoïstische organisatie "Alle macht aan de arbeiders".

De partij zelf beperkt haar activiteiten verder tot het organiseren van de scholing, het colporteren met het centraal orgaan "De Tribune" (oplage ca 11.000 stuks) en het bespreken van de acties van de massa-organisaties van de partij.

3. Massaorganisaties

Van de massa-organisaties heeft vooral de Bond van Huurders en Woningzoekenden (BHW) veel aanhang gekregen. De ongeveer 18.000 lezers van het blad "De Buurkrant", dat voornamelijk via huis-aan-huis-colportage wordt verkocht, worden als leden van de organisatie beschouwd. De toekomst-perspectieven voor de organisatie zijn bepaald niet ongunstig. De jaarlijkse huurverhogingen en de renovatie van oude wijken - waardoor de huren van de huizen ook zullen stijgen - zijn de specifieke agitatie-punten van de BHW.

In Leiden is de BHW-afdeling erin geslaagd het bestuur van de woningbouwvereniging "De Eendracht" over te nemen. De eerste maatregelen van het nieuwe bestuur bestonden in het aankondigen van een ambitieus renovatieplan en het verlagen van de huren van de in beheer zijnde woningen tot het huurniveau van april 1972. Afhankelijk van de in Leiden opgedane ervaringen zal de BHW eventueel ook in andere plaatsen trachten de leiding van woningbouwcorporaties in handen te krijgen.

Een speciale activiteit van de BHW wordt ontplooid door een sub-organisatie, het Milieu Actiecentrum Nederland (MAN), waarin o.a. is opgenomen het Centraal Actiecomité Rijnmond. Het MAN, dat zich ten doel stelt "het mobiliseren van de massa van het Nederlandse volk tegen "de milieuvervuiling", uitgaande van "de belangen van de werkende bevolking", heeft thans afdelingen in 16 plaatsen in Nederland en zal, als voldoende aanhang verkregen wordt, gaan fungeren als zelfstandige massa-organisatie van de S.P.

Recent in het nieuws was de sociaal-economische massa-organisatie van de SP, Arbeidersmacht, die in mei de wilde staking bij de NV Bergoss te Oss leidde. Landelijk is de organisatie, die bedoeld is te fungeren als een politieke vakbond naast en gericht tegen de erkende vakorganisaties, nauwelijks van de grond gekomen. Het succes in Oss kan evenwel de aanleiding zijn voor nieuwe initiatieven.

Succesvol waren ook enkele activiteiten van het "Komit  van mens tot mens", dat verantwoordelijk was voor de organisatie van de Vietnamacties van de SP. Middels een door het comité eind 1972/begin 1973 gevoerde kaartenactie werden ongeveer 1.000.000 ansichtkaarten (met afbeeldingen van oorlogsslachtoffers) naar willekeurige burgers in de Verenigde Staten van Amerika verzonden. De later geïnitieerde financiële steunactie verliep minder succesvol; de "medewerkers aandelen in de opbouw van Vietnam" bleken moeilijk verkoopbaar. Van de door het comité gevormde "Vriendschapsvereniging Nederland-Vietnam" werden (nog) geen activiteiten gesignaleerd.

Betrekkelijk inactief - in aanmerking nemende dat het overgrote deel van de SP-leden voortkomt uit de studentenwereld - was de studentenorganisatie van de SP, de Marxistisch Leninistische Studentenbond (MLS). Een en ander spruit ongetwijfeld voort uit het feit dat de MLS een, t.o.v. andere studentengroepen, enigszins afwijkend standpunt had ten aanzien van de 1000-gulden-boycot en tevens uit het feit dat de studenten-activisten ook ingezet werden voor allerlei andere partijactiviteiten.

De wervende kracht van de MLS bleek, onder meer door de strenge discipline, slechts gering.

4. Partij-financiën

De financiële positie van de SP is niet duidelijk. Het verslag dat de penningmeester van de partij, de heer D. MOI (die al sinds de eerste aanzet van de marxistisch-leninistische beweging in 1962/63 verantwoordelijk is voor de financiën) op het laatstgehouden congres uitbracht, was zeer summier en bevatte geen cijfers.

De SP heeft enkele personen in vaste dienst. Daartoe behoren de heren MOI, VAN HOI en VAN ZO, leden van de dagelijkse leiding van de partij, en enkele medewerkers op de partijdrukkerij. Daarnaast geeft de partij maandelijks niet onbelangrijke bedragen uit aan rente en aflossing van de hypotheek op het partijpand in Nijmegen en aan de huur van een drietal panden in Rotterdam. De partij beschikt verder over eigen transportmiddelen, een complete 16 mm filmapparatuur en een video-installatie.

In het begin van het jaar bleek de partij in staat om (tijdelijk) een bedrag van f 50.000,- vrij te maken. Dat bedrag was nodig om de opbrengst van de te starten verkoopactie van "medewerkers aandelen in de opbouw van Vietnam" vooruit aan de Noord-Vietnamese delegatie te Parijs te kunnen overhandigen.

Een tot dusver steeds groeiende inkomstenbron vormen de contributies. De maandelijkse ledencontributie bedraagt f 10,--, waarvan de helft bestemd is voor de landelijke leiding. Van meer vermogende leden worden regelmatig extra bijdragen voor het partijwerk geëist. Verdere inkomsten worden voornamelijk verkregen uit de verkoop van drukwerk, zoals de bladen "De Tribune" en "De Buurkrant", socialistische boekwerken en speciale pamfletten, zoals het door het MAN uitgegeven pamflet "Ons Milieu".

De levering van drukwerk geschiedt, óók aan de eigen partijorganen, uitsluitend tegen contante betaling. De landelijke leiding bepaalt het kwantum dat door de afdelingen moet worden afgenomen en verhoogt dit regelmatig. Aangezien de afdelingen tevens verplicht worden de opgedragen taak naar behoren te vervullen, en de niet-verkochte exemplaren zelf te betalen, vormt de levering van drukwerk een steeds rijkere bron van inkomsten voor de partij.

5. Invloed van de SP

Het verplichte activisme van de 300 leden van de SP is er op zichzelf al oorzaak van dat de invloed van de SP op het maatschappelijk gebeuren aanmerkelijk groter is dan de omvang van de organisatie zou doen verwachten. Het voornamelijk naar buiten optreden via de massa-organisaties, waarin de relatie van die organisatie met de SP wordt verzwegen en zo nodig zelfs wordt ontkend, versterkt die buitenproportionele invloed nog. Middels de massa-organisaties zijn bovendien contacten tot stand gekomen met allerlei andere groeperingen die werkzaam zijn op maatschappelijk terrein, zoals milieuactiegroepen, wijkopbouworganen en studentenverenigingen. Waar de contacten geleid hebben tot de een of andere vorm van samenwerking, is de invloed van de SP-leden steeds groot geweest.

Uit het verloop van de in de afgelopen tijd gevoerde acties kan worden geconcludeerd dat de SP over voldoende kaderleden beschikt, die in staat zijn delen van de bevolking voor acties in beweging te krijgen. Het gemiddeld hoge intellectuele niveau van de leden - het overgrote deel is afkomstig uit de studentenwereld - is daarbij van niet te onderschatten betekenis. Verwacht mag worden dat een verdere versterking zal plaatsvinden van de massa-organisaties, met name van de BHW en mogelijk ook van Arbeidersmacht. Het ziet er naar uit dat het MAN in de nabije toekomst een zelfstandige massaorganisatie zal worden.

Of de versterking van de massa-organisaties consequenties zal hebben voor de partij-organisatie is nog de vraag. De geëiste volledige persoonlijke inzet voor partij-aangelegenheden zal voor velen een beletsel zijn om toe te treden tot de partij.

Toenemende belangstelling bij de CPN voor het parlement

Nu de CPN zich meer betrokken voelt bij de regering, lijkt de waakzaamheid ten aanzien van "parlementarisme" (d.w.z. de overwaardering van het werk in vertegenwoordigende lichamen), waarvoor tijdens het 23ste partijcongres nog ernstig werd gewaarschuwd, wat op de achtergrond te zijn gesteld. Dat zou men althans kunnen opmaken uit een opmerking van fractievoorzitter BAKKER, die op een vergadering met partijgenoten betoogde dat door de CPN te organiseren massa-acties dienen om kracht bij te zetten aan de woorden van de CPN-fractie in de Tweede Kamer, in plaats van - zoals meer gebruikelijk is in de partij - te stellen dat de CPN-fractie de wil van de bevolking, zoals die in de massaacties tot uiting komt, in de Tweede Kamer onder woorden brengt. Ook uit de berichtgeving in "De Waarheid" blijkt een grotere aandacht voor het parlementaire werk dan vóór het optreden van het kabinet DEN UYL. Ongetwijfeld hangt dit samen met de omstandigheid, dat de politiek van "constructieve oppositie", die de CPN blijkens de begin mei uitgegeven verklaring van het partijbestuur ten aanzien van het kabinet DEN UYL voorstaat, haar bij het stemmen over voorstellen van het kabinet enkele malen bracht in het gezelschap van partijen als VVD, KVP en CHU. Het spreekt vanzelf dat de CPN er in die omstandigheden veel aan gelegen is het verschil tussen de "constructieve oppositie der communistische partij" en de "destructieve oppositie" ("oppositie namelijk tegen verbeteringen die enigszins in de richting gaan van door de bevolking gestelde eisen") van andere opposanten duidelijk te maken. ("De Waarheid", dd. 30-6-1973).

Gezien de overvloedige berichtgeving over het parlementaire gebeuren is het merkwaardig dat "De Waarheid" de verkiezing van het communistische Tweede Kamerlid VAN HET SCHIP tot voorzitter van de Waste Commissie voor Milieu-hygiëne onvermeld heeft gelaten.

*

* *

Nederlandse deelname aan het Tiende Wereldjeugdfestival

Van 28 juli tot 5 augustus 1973 wordt in Oost-Berlijn het Tiende Wereldjeugdfestival gehouden. Dergelijke festivals worden reeds van 1947 af georganiseerd onder verantwoordelijkheid van de internationale communistische jongerenorganisatie World Federation of Democratic Youth (WFDY), die daarin wordt bijgestaan door andere internationale mantelorganisaties. Het festival, waaraan naar schatting door enkele tienduizenden jongeren zal worden deelgenomen, draagt als motto: "Voor anti-imperialistische solidariteit, vrede en vriendschap".

Reeds in 1972 is bij verschillende gelegenheden van Oosteuropese zijde aandrang uitgeoefend op Nederlandse jongerenorganisaties om een delegatie naar het festival af te vaardigen. Een en ander resulteerde in februari 1973 in de oprichting van een voorbereidend comité op initiatief van het Nederlands Komitee voor Internationaal Jongerenwerk (NKIJ), de Nederlandse Politieke Jongeren Contact Raad (NPJCR) en de Nederlandse Christen Studenten Vereniging (NCSV). Het tiental jongerenorganisaties, dat zich in het comité heeft verenigd, heeft de uitvoering van de te nemen besluiten in handen gelegd van een driemanschap, bestaande uit de heren P. de FE (NKIJ), H. PO' (NPJCR) en G. van AN (NCSV). Het comité heeft zich ten doel gesteld te bevorderen, dat een zo breed mogelijk samengestelde, honderd leden tellende delegatie naar Oost-Berlijn zal worden afgevaardigd.

In normale omstandigheden, d.w.z. als er van een normale verhouding tussen de CPN en de internationale communistische beweging sprake zou zijn geweest, had het voor de hand gelegen dat het ANJV of de ASVA, waarin de CPN vrij veel invloed heeft, zich met de samenstelling van een Nederlandse afvaardiging had belast of daartoe althans het initiatief had genomen. Nu hebben beide organisaties aan het voorbereidend comité laten weten voor het wereldjeugdfestival geen belangstelling te hebben. Volgens het ASVA-bestuur is de solidariteit van WFDY en IUS (de internationale communistische studentenorganisatie) vooral theoretisch van aard ("papierenen solidariteit") en maken deze organisaties zich schuldig aan "verbalisme".

Het spreekt vanzelf dat de pro-Russisch dissidente communisten veel positiever staan tegenover het wereldjeugdfestival. De vereniging "Nederland-USSR" heeft ter gelegenheid van het festival een aparte jongerenorganisatie opgericht, het Jongeren Kontakt voor Uitwisseling (JKU), dat voor het

merendeel bestaat uit jonge leden van de vereniging "Nederland-USSR". Het is de bedoeling het JKU ook na het festival te laten voortbestaan; het zal zich dan toeleggen op het leggen van contacten tussen Nederlandse en Oost-europese (met name Russische) jongeren. Het voorlopig bestuur van het JKU bestaat uit mejuffrouw E.PO , die werkzaam is bij "Nederland-USSR", en de heer D.LA . Het JKU heeft zitting in het voorbereidend comité en is erin geslaagd 18 plaatsen in de delegatie voor zich te reserveren.

Hoewel het aantal belangstellenden voor deelname aan het wereldjeugdfestival aanvankelijk meer bedroeg dan honderd (het maximum, dat door het internationale voorbereidingscomité voor Nederland was vastgesteld), heeft het toch nog moeite gekost het maximum aantal deelnemers te halen. De belangrijkste reden daarvoor vormen de aan de deelname verbonden kosten, die per persoon f 275,- bedragen. Een gedeelte van dat bedrag is bestemd voor het zogenaamde "Solidariteitsfonds", dat door het internationale voorbereidingscomité is ingesteld om deelnemers uit de ontwikkelingslanden een tegemoetkoming in de kosten te kunnen bieden.

TROTSKISME

Leo D. TROTSKY (1879-1940), van Ukraïns-Joodse afkomst en stichter van het Rode Leger, betwistte Jozef STALIN (1879-1953) de opvolging van W.I. LENIN, die in 1924 op 54-jarige leeftijd was overleden. TROTSKY verschilde met STALIN van mening met betrekking tot de vraag hoe te komen tot de inrichting van een dictatuur van het proletariaat. Voorstander van een permanente wereldrevolutie, trok hij fel van leer tegen de Sovjet bureaucratie en verweet hij STALIN een imperialistische houding. Na TROTSKY's verbanning richtte een aantal van zijn aanhangers op 3 september 1938 in Parijs de Vierde Internationale op en stichtten zij kleine "revolutionair"-communistische partijen van een eigen richting.

De Trotskisten stellen zich tot doel iedere vorm van imperialisme te vernietigen, verzetten zich tegen de bureaucratische aard van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie en roepen op tot gewelddadige en permanente revolutie op internationale schaal.

Waarom 'n "Vierde" Internationale?

De Vierde Internationale had (uiteraard) drie voorgangers. In de eerste, ook wel de Internationale Arbeiders Associatie genoemd (1864-1876) waren vooral MARX en ENGELS actief. De Eerste Internationale, die de basis van het proletarisch internationalisme legde, eindigde feitelijk op het Haagse congres in 1872 na een strijd tussen marxisten aan de ene en aanhangers van BA aan de andere kant. De Eerste Internationale kenmerkte zich door haar individueel lidmaatschap.

Voor de eeuwwisseling bestond in bijna alle Europese landen wel een sociaal-democratische massaorganisatie. Vanuit deze organisaties kwam in 1890 het initiatief tot de oprichting van de Tweede Internationale, door sommigen ook wel de "moeder" van alle volgende internationales genoemd. Deze Internationale stoelde op nationale afdelingen, die uitgroeiden tot collectief aangesloten sociaal-democratische massa-partijen in nauwe verbinding met de vakbeweging. Bij het uitbreken van de eerste Wereldoorlog in 1914 stortte deze Internationale, die ondanks haar congresbesluiten van 1907 en 1912 niet wist te verhinderen dat de arbeiders van de bij dit conflict betrokken landen tegen elkaar vochten, ineen. Van 1923 tot 1940 herleefde de Tweede Internationale als Socialistische Arbeiders Internationale en in 1951 opnieuw als Socialistische Internationale.

De min of meer pacifistische middenvleugel van de Tweede Internationale vormde tussen 1921 en 1923 een Twee-en-een-halve Internationale, die zich op haar beurt oploste deels in de tot nieuw leven gekomen Tweede Internationale, deels in de inmiddels opgerichte Derde Internationale.

Het succes van de Russische Revolutie en het fiasco van de Tweede Internationale leidde in 1919 tot de oprichting van de Derde Internationale, algemeen bekend geworden als de Komintern, die zich van de beide vorige Internationales onderscheidde als een democratisch-centralistisch georganiseerde revolutionaire wereldpartij met het recht tot interventie in de aangesloten secties. De Komintern, die tijdens de tweede Wereldoorlog mede met het oog op het bondgenootschap van de USSR met de VS en Engeland tegen de As-mogendheden werd opgeheven, veranderde verschillende malen van strategie.

Haar eerste vier wereldcongressen werden naar trotskistische opvattingen gedomineerd door de visie van TROTSKY en de laatste drie door die van STALIN. De jaren 1923-28 (in 1928 werd TROTSKY door STALIN verbannen) waren de periode van de vorming van een Linkse Oppositie binnen de Bolsjewistische Partij. Een oppositie die, volgens de Trotskist Michel PABLO in zijn "The 4th International: what it is, what it aims" vorm kreeg rondom o.a. de volgende ideologische en politieke onderwerpen: bureaucrativering van de partij en van het land (STALIN) versus de proletarische en socialistische democratie (TROTSKY); socialisme in één land (STALIN) versus de socialistische wereldrevolutie (TROTSKY). Wat de "permanente revolutie" betreft die hij propageerde, conformeerde TROTSKY zich aan de gedaëhten van MARX, als neergelegd in diens "Address to the Communist League" (1850), inhoudend dat - terwijl de bourgeoisie er altijd naar streeft een revolutie zo snel mogelijk te beëindigen - "het belangrijk is haar permanent te doen zijn, totdat het proletariaat in alle dominerende landen der wereld de staatsmacht heeft veroverd". De "ketterij" van TROTSKY leidde uiteindelijk in 1938 tot de oprichting van de Vierde Internationale, waarvan de aanhangers zich baseren op hun interpretatie van de stellingen van de eerste vier wereldcongressen van de Derde Internationale en het z.g. Overgangsprogram, geschreven door TROTSKY zelf.

Het "Overgangsprogram"

Het Overgangsprogram, met als ondertitel "De doodstrijd van het kapitalisme en de taken van de Vierde Internationale", werd door TROTSKY

opgesteld ter voorbereiding van het oprichtingscongres van de Vierde. Volgens leden van de Nederlandse sectie van de Vierde, die onlangs het Overgangsprogram opnieuw uitbrachten, vindt het echter eigenlijk zijn oorsprong in het "Communistisch Manifest" van 1848.

Tot een van de taken (van de Vierde) rekent het Program "de strategische taak (die) voor de eerstvolgende periode - een vóórrevolutoinaire periode van agitatie, propaganda en organisatie - bestaat in het overwinnen van de tegenstelling tussen de rijpheid van de objectieve voorwaarden voor de revolutie en de onrijpheid van het proletariaat en zijn voorhoede". Het Program wil een brug slaan tussen een "minimum"-program van onmiddellijke, op hervormingen gerichte actie, en een "maximum"-program van de overgang naar het socialisme, dat de machtsovername door het proletariaat uitstelt naar een onbepaald, maar in elk geval ver verwijderd tijdstip. "Deze brug moet bestaan uit een systeem van overgangseisen die van de tegenwoordige verhoudingen en van het huidige bewustzijn van de brede lagen der arbeidersklasse uitgaan en steeds tot één en hetzelfde doel voeren: machtsverovering door het proletariaat". Dat deze machtsverovering niet geweldloos tot stand gebracht behoeft te worden, blijkt uit de inleiding, geschreven bij de heruitgave van het Overgangsprogram. Toepassing van het Program anno 1973 - zo wordt in die inleiding gezegd - betekent rekening houden met de gegevens van plaats en tijd. Het betekent ook "middelen verschaffen om niet alleen rekening te houden met deze veranderingen en de nieuwe elementen die de ontwikkeling van het 'neo-kapitalisme' en 'neo-kolonialisme' met zich mee brengt, maar ook door actualisering van het Overgangsprogram antwoord te geven op de strategische problemen die gesteld worden in de drie sectoren van de wereldrevolutie: de ontwikkelde kapitalistische landen, de arbeidersstaten en de derde wereld....."

Vier Tendenzen

Toepassing van het "Overgangsprogram" en de "Intredepolitiek", waartoe besloten werd op het derde wereldcongres in 1951, heeft in het korte bestaan van het trotskisme geleid tot de vorming van verschillende "tendenzen". Volgens de Intredepolitiek diende de trotskistische beweging zich te verankeren in die partijen, waarin de massa der arbeiders zich georganiseerd had, d.w.z. in de communistische en/of socialistische partijen, voorzover aanwezig.

Tendens Verenigd Secretariaat:

Deze tendens, ook bekend als "Frankisten", "Mandellisten" of "Germanisten", werd als zodanig geformeerd in 1963, tijdens het zogenaamde "Reunification Congres", dat verschillende tegengestelde fracties binnen de Vierde Internationale verenigde. Met o.a. Tariq AL, Livio MA, Alain KR en de gebroeders FRANK behoort Ernest MANDEL tot diegenen die het meest tot de verbeelding spreken van jonge trotskisten. MANDEL, die in 1923 werd geboren, is een van de meest bekende theoretici van de Vierde Internationale. Op 25 augustus 1972 promoveerde hij in Brussel voor een commissie van de Vrije Universiteit van West-Berlijn "Summa Cum Laude" tot doctor in de Wijsbegeerte op zijn 600 bladzijden tellend proefschrift "Het laat-kapitalisme-poging tot een marxistische verklaring". Vanwege zijn marxistische ideeën is hem o.m. door de regering van West-Duitsland een inreisverbod opgelegd.

De tendens stelt zich tot doel een revolutionair klimaat te scheppen in ver-geïndustrialiseerde landen door middel van inmiddels overbekende anti-oorlog en anti-imperialisme campagnes; zij propageert "arbeiderscontrôle" en "zelfbestuur", bevordert agitatie onder studenten, beijvert zich voor de emancipatie van de vrouw en steunt minderheidsgroeperingen in hun strijd voor recht en gelijkheid.

Tot de aangesloten secties behoren o.a. de Socialist Workers' Party (V.S.), de League for Socialist Action (Canada), de Revolutionary Marxist League (Zweden), de International Marxist Group (Eng.), de Ligue Communiste (Fr.) en sinds april 1972 de Revolutionaire Communistische Bond in Nederland, tot dan behorend tot de Tendens PABLO.

Tendens PABLO:

De Pabloïsten (of de "Revolutionair Marxisten") braken in 1965, o.l.v. Michel RAPTIS (alias Pablo) met de tendens Verenigd Secretariaat. RAPTIS, voormalig Secretaris van de Vierde Internationale, werd verweten een rechtse koers te volgen en zich te conformeren aan de Sowjet bureaucratie. Een belangrijk punt was echter, dat PABLO meer aandacht eiste voor de revolutie in de derde wereld (Algerije!).

De Pabloïsten streven naar een revolutionaire situatie, die gekenmerkt wordt door "arbeiders-contrôle", activiteiten van 'n Volksbevrijdingsfront en taktieken die variëren van agitatie onder studenten tot een revolutionaire (gewapende) strijd.

Tendens I.C.:

De "International Committee-Tendens", naar een van haar leiders (Yerry HEALY) ook wel "Healy-isten" genaamd, ontstond in het begin der 50-er jaren, na een meningsverschil over de houding die Trotskisten moesten aannemen t.a.v. de Sovjet-bureaucratie en het Stalinisme. Het reeds genoemde "Reunification Congres" in 1963 slaagde er niet in de Healyïsten met het Verenigd Secretariaat te verzoenen. Samen met o.a. de Organisation Communiste Internationaliste (O.C.I.) (Fr.) trachten aanhangers van de Socialist Labor League (Gr.Br.), waarin het I.C. in feite belichaamd is, op de voor hen meest succesvolle wijze te interveniëren in geschillen die zich voordoen in industriële sectoren. Binnen deze tendens zou zich recentelijk een splitsing voorgedaan hebben i.v.m. een meningsverschil over de analyse van het dialectisch materialisme.

Tendens Posadas:

Deze tendens, een - zeker bij de tendens "Verenigd Secretariaat" vergeleken - kleine groep, streeft wereldwijde verbreiding van haar revolutionaire ideeën na door gebruik te maken van of steun te verlenen aan Bevrijdingsbewegingen en mobilisatie van arbeiders en studenten. Zij propageert bovendien de activiteiten van stads-guerrilla-groepen.

Latijns-Amerika

Latijns-Amerika kent een groot aantal guerrilla-groepen, van wie de laatste jaren de Tupamaros en de E.R.P. wel de bekendste geworden zijn. CASTRO en CHE GUEVARA inspireerden aanvankelijk tot een zogenaamde platelandsguerrilla, maar de methoden die de bovengenoemde twee groeperingen heden ten dage hanteren, wijzen uit dat men meer verwacht van een stads-guerrilla.

In Argentinië waar - evenals in andere Zuidamerikaanse landen - verschillende guerrilla-bewegingen opereren, is de Ejército Revolucionario del Pueblo (Revolutionair Volksleger) de enige trotskistische guerrilla-beweging, die zich dan ook niet tevreden stelt met de terugkeer van het Peronisme, nu Hector CA er president is geworden. De E.R.P. wordt verantwoordelijk geacht voor de moord op Fiat-directeur Oberman SA , op Hector IR , hooggeplaatst politiefunctaris, op de admiraal b.d. Francisco AL en op de gepensioneerde schout-bij-nacht Hermes

QU , die door het Volksleger aansprakelijk werd gesteld voor het doodschieten van 16 guerrilleros op het vliegveld Treleu, in augustus 1972, alsmede voor een groot aantal ontvoeringen en afpersingen.

Omdat de E.R.P. van een Peronistische regering geen wezenlijke structuurveranderingen verwacht acht zij "het volk wapenen" de enige manier om veranderingen teweeg te brengen. Als voorbeeld van de acties die ERP niet alleen, maar in samenwerking met "het volk" uitvoert, noemde 'n anoniem gebleven Argentijns socioloog, die door het weekblad "Studio" werd geïnterviewd, de ontvoering van Stanley SY , honorair Brits Consul en directeur van de Swift-exportonderneming in Rosario op 23 mei 1971. "Er was een arbeidersconflict in de vleesindustrie. Dat is niet door de ERP ontstaan, maar wordt wel door deze guerrilleros gebruikt. Zij activeren wat aanwezig is, dringen van buitenaf de arbeiderswereld binnen, maar blijven anoniem. SY ontvoering is dan ook het werk van de arbeiders zelf, met de ERP als onbekende auctor intellectualis".

Ook "De Internationale", een van de organen van het Verenigd Secretariaat beschrijft in haar eerste nummer (oktober 1972) de P.R.T. (Partido Revolucionario de los Trabajadores = Revolutionaire Arbeiderspartij, waarvan de ERP zich de gewapende arm beschouwt) als een arbeiderspartij die "in de belangrijke bedrijven syndicale groepen vormt, ondersteund door zelfverdedigingsgroepen die stakingen en betogingen beschermen, en daarnaast autonome gewapende acties (voert) in rechtstreeks verband met de massastrijd in de volksbuurten....."

Het Tiende Wereld-Congres

Het Tiende Wereld Congres van de tendens Verenigd Secretariaat, dat oorspronkelijk in augustus dit jaar was gepland maar voorzover bekend is uitgesteld, zal zich moeten uitspreken over de geschilpunten die in deze tendens bestaan met betrekking tot o.a. de houding van de Trotskisten t.a.v. Latijns-Amerika.

De "Resolution on Latin-America" aangenomen op het vorige wereldcongres heeft namelijk de fractiestrijd over de Latijnsamerikaanse problematiek niet kunnen indammen.

Een "meerderheid" is bereid tot het voeren van een guerrillastrijd, zonder daarbij veel rekening te houden met de omvang van haar eigen krachten of de realiteit waarmee zij geconfronteerd wordt. Een "minderheid" wil zich echter allereerst houden aan de lijn die de

Vierde Internationale van haar oprichting af heeft uitgestippeld, hetgeen betekent: door een consequent toepassen van de methoden die door het Overgangsprogram worden aangeraden, het contact tot stand brengen met de massa. (Aldus het discussiestuk "Argentina and Bolivia - The Balance Sheet", waarin door enkele vooraanstaande Trotskisten de twee tactieken tegen elkaar worden afgewogen).

De "meerderheid" verwacht in Latijns-Amerika alleen succes van een plattelandsguerrilla op langere termijn en houdt zich aan wat Livio MA. noemt de "conclusie van de overgrote meerderheid van Latijnsamerikaanse revolutionairen - hetgeen betekent, kiezen voor een fase (als voorbereiding op de revolutie) waarvan de tijdsduur niet a priori voorspeld kan worden, maar die naar alle waarschijnlijkheid wel enige tijd zal vergen; de gewapende strijd die gevoerd moet worden zal in beginsel het karakter van een guerrilla dragen", waaraan hij toevoegt dat "gezien de factoren van geografische aard, de wijze waarop de bevolking grotendeels is samengesteld en (gezien) de technische en militaire overwegingen door 'CHE-zelf' benadrukt, een variant op de plattelands-guerrilla in heel Zuid-Amerika beschouwd kan worden als de meest voor de hand liggende mogelijkheid". (Intercontinental Press, 20-4-1970).

De "minderheid" daarentegen is van oordeel dat de revolutionaire strijd zich zal verplaatsen naar stedelijke centra en zij verwijst daarbij naar het oproer in Santo Domingo (1965) en de massale studentendemonstraties in Mexico-stad in 1968. Deze gebeurtenissen, alsmede wat gebeurde in Frankrijk in mei 1968, ziet de minderheid als een bewijs voor haar stelling.

Afgezien van het meningsverschil over de aard van een guerrilla, neemt de "minderheid" het de "meerderheid" vooral kwalijk dat deze het Overgangsprogram negeert.

In het "International Internal Discussion Bulletin" van maart 1966 heette het al:

"De kameraden hebben bewust of onbewust het Overgangsprogram genegeerd en het vervangen door de strategie van een guerrilla-strijd. Zelfs de resolutie "The New Rise of the World Revolution" verwijst in geen enkel opzicht naar het Overgangsprogram, waarvan de belangrijkheid voor de ontwikkelingslanden toch onomstotelijk is aangetoond."

De "meerderheid" wordt bovendien verweten dat zij, door zich te veel te concentreren op gewapende strijd, haar belangrijkste taak "de vorming van een revolutionaire marxistische partij" dreigt te vergeten.

Trotskisme in Nederland

H.SNEEVLIET en J.de KADT behoorden rond de jaren '23-'24 tot de groep die in de ideologische strijd tussen TROTZKI en STALIN kozen voor de opvattingen van de eerste. SNEEVLIET en de KADT, die resp. de Revolutionair Socialistische Partij (RSP) en de Onafhankelijke Socialistische Partij (OSP) oprichtten, vonden elkaar weer tijdens de zomer van 1932, als reactie op de opkomst van het Nationaal Socialisme. Deze samenwerking duurde slechts kort (tot febr.1933). Op een in augustus 1933 te Parijs gehouden conferentie van socialistische partijen en organisaties buiten de Tweede en de Derde Internationale, behoorden echter zowel de OSP als de RSP tot de groepen die zich verenigden op een vastomlijnde resolutie over de vorming van nieuwe proletarisch revolutionaire partijen en een nieuwe revolutionaire internationale. Voor OSP en RSP betekende deze gemeenschappelijke ondertekening van dat document een nieuwe stap in een ontwikkeling die tijdens het fusie-congres op 2 en 3 maart 1935 resulteerde in de totstandkoming van de Revolutionair Socialistische Arbeiders Partij de RSAP.

De RSAP, onder invloed van SNEEVLIET sterk trotskistisch geaard, evenwel niet formeel aangesloten bij de Vierde Internationale, dook tijdens de Tweede W.O. onder en nam de naam "MARX-LENIN-Luxemburgfront" (MLL-front) aan. SNEEVLIET werd in 1942 door de bezetters gefusilleerd.

Het zuiver trotskistische element van de voormalige RSAP richtte in datzelfde jaar het "Comité van Revolutionaire Marxisten" (CRM) op, dat zich in 1944 proclameerde tot de Nederlandse Sectie van de Vierde Internationale. In dec.1945 werden de naam van de Sectie (CRM) en die van het orgaan (Rode Oktober) omgezet in resp.: "Revolutionair Communistische Partij - Nederlandse Sectie van de Vierde Internationale" (RCP) en "Tribune". Deze Sectie, die zich in 1956 aansloot bij de tendens PABLO, na ondertussen nog geprobeerd te hebben met andere groeperingen te fuseren, keerde in april 1972 terug tot de tendens Verenigd Secretariaat en noemt zich sindsdien "Revolutionair Communistische Bond". Samen met de Belgische Sectie, de Revolutionaire Arbeiders Liga, geeft zij het blad "De Internationale" uit.

Eén van de voormalige leiders van de Nederlandse Sectie van de IVE Internationale, Mozes FERARES, kon zich echter niet verenigen met de gedachten van MANDEL c.s. en blijft de tendens PABLO vertegenwoordigen, belichaamd in (opnieuw) het "Comité van Revolutionaire Marxisten", met het orgaan "Rode Oktober". Zijn aanhang is zeer gering.

De Intredepolitiek en haar gevolgen

In het kader van de Intredepolitiek hebben ook de Nederlandse trotskisten getracht middels celvorming in bestaande partijen, organisaties en vakbeweging hun ideeën uit te dragen.

Van PvdA en NVV - waarin deze intrede geen succes opleverde - werd het werkterrein verlegd naar de SJ (Socialistische Jeugd) en de PSP, alsmede naar de studentenbeweging. Ook binnen deze groeperingen is de intrede uiteindelijk mislukt.

De trotskisten in de SJ vormden na hun roeyement in 1969 de "Revolutionair Communistische Jongerenorganisatie - Révolte" (RCJ - Révolte), welke tijdens de conferentie van de Nederlandse Sectie van de Vierde Internationale op 1 en 2 juli 1972, als "sympathiserende" organisatie aansluiting verkreeg bij de Vierde en gezien kon worden als jongerenorganisatie van de RCB.

De groep die in de PSP een trotskistische visie wilde opleggen nam, na haar roeyement in januari 1972, een aantal niet-trotskisten in haar geleiders op en proclameerde zich tot "Proletarisch Links".

Het gelijktijdig willen opbouwen van een trotskistische jongerenorganisatie en een sympathiserende, brede groepering van links-georiënteerden, heeft de ontwikkeling van de trotskistische beweging niet gunstig beïnvloed. Niet alleen nationaal, maar ook internationaal zagen trotskistische leiders in dat specifiek trotskistische jongerenorganisaties vooralsnog geen winst opleverden. In een ontwerp-resolutie over de trotskistische taktiek in Europa, aangenomen door het belangrijkste orgaan van de Tendens Verenigd Secretariaat, werd geconstateerd dat de zone van voorhoede-elementen buiten de traditionele organisaties zich in belangrijke mate verbreedde, niet alleen onder studenten en scholieren, maar ook onder de werkende jongeren en arbeiders. Omdat evenwel de trotskistische jongerenorganisaties niet in staat bleken als revolutionair marxistische organisatie hun opdracht (te weten: het hergroeperingscentrum te worden voor uiterst links en tegelijk de kloof te overbruggen tussen uiterst links en de georganiseerde arbeidersbeweging) succesvol af te ronden, werd de nationale secties aangeraden sympathiserende jongerengroepen te vormen "zolang de sectie nog niet voldoende kaders en nog geen wortels heeft in de arbeidersklasse".

Herman PI. (lid RCB), die bovenstaande visie toetste aan de

situatie in Nederland, concludeerde dat RCJ-Révolte niet uit het stadium van beperkte propagandagroep was gekomen. Hij achtte het noodzakelijk dat de RCB in het dilemma, dat was ontstaan door het gelijktijdig willen opbouwen van de trotskistische beweging (via Révolte) en van een links socialistisch Proletarisch Links, een duidelijke keus deed. Een en ander resulteerde op de RCB-conferentie op 20 en 21 januari j.l. in de liquidatie van Révolte. De leden van Révolte sloten zich grotendeels aan bij Proletarisch Links.

Proletarisch Links

Voor P.L., dat zelf nog kampte met allerlei "kinderziekten", zou deze verhoogde concentratie van trotskisten óp en ín P.L. enerzijds leiden tot een verdeeldheid in de groep, anderzijds de wens P.L. volledig te "trotskiseren" sneller realiseren dan verwacht was.

Medio '72 werd door de Centrale Leiding van P.L. (dat zich consequent een actie-groep bleef noemen) aan een commissie bestaande uit zeven man, de opdracht gegeven een program samen te stellen voor P.L. Het ontwerp-voorlopig-program" dat na enige tijd ter tafel werd gebracht oogste meer kritiek dan waardering. Mozes FERARES (ook lid van P.L.) noemde het slechts een analyse van het kapitalisme rond 1900, "aangevuld met wat opmerkingen over de revolutionaire partij van rond 1920 van het schrijfblokje van ZI " (van 1919 - 1926 voorzitter van de Derde Internationale). De afdeling Utrecht, teleurgesteld over het feit dat het ontwerp geen "strategie" voor de nabije toekomst uitstippelde, diende een motie in tijdens de P.L.-conferentie in januari 1973, waarin, voor een verdere programmatische bepaling van P.L. werd aangedrongen op een, nog voor een (medio juni 1973) te houden strategie-conferentie, te organiseren onderzoek naar de actuele toestand in Nederland.

De wens van Utrecht, dat de praktijk bepalend moest en zou zijn voor de komende strategie van P.L., druiste in tegen de gedachtengang van de P.L.-leiding, dat het allerminst noodzakelijk was óf praktijk óf theorie primair te stellen. Rein v.d. HO , tot voor kort primus inter pares in P.L., stelde zelfs dat het onjuist was "de praxis voor de theorie te stellen".

Nog vóór de strategie-conferentie van P.L. op 23 en 24 juni j.l. leidden de verwickelingen rond het voorlopig program tot de schorsing

(op 26 mei) van de "zes van Utrecht", die daarop uit eigener beweging het lidmaatschap opzegden.

Deden de Utrechtenaren het aanvankelijk voorkomen dat het "Voorlopig Program" voor hen onverteerbaar was, hun "Standpuntsbepaling" bracht aan het licht waar de diepere oorzaken lagen van dit geschil.

"Wij zijn van mening dat het trotskisme, zoals zich dat nu duidelijk en concreet in P.L. manifesteert een heel systeem van misleidende en verwarrende denkbeelden verspreidt Zij (afd.U.) is van mening dat een politieke oriëntatie op de Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland (KEN) het enig perspectief kan zijn wanneer men de opbouw van de kommunistische partij serieus neemt."

De houding van Utrecht stemde echter een aantal andere BL-ers wel tot nadenken. Op de Strategie-conferentie werden enkele moties ingediend, welke neerkwamen op een waarschuwen voor een te grote invloed van leden van de Vierde Internationale en een verzoek om aan deze invloed een halt toe te roepen.

De moties werden evenwel verworpen (m.n. de afdeling Amsterdam stemde categorisch alles af), waarop een 15-tal BL-ers, w.o. voorzover bekend, heel de afdeling Den Haag, niet alleen ontstemd de conferentie verlieten, maar zelfs bedankt zouden hebben voor het lidmaatschap.

Het verwerpen van de moties en het heengaan van de opposanten betekende een versterking van het trotskistisch element in BL, hetgeen werd geconcretiseerd door de toegenomen aanwezigheid van RCB-leden in de Centrale Leiding van BL.

Toekomst voor trotskisme in Nederland?

De activiteiten in het buitenland zullen naar alle waarschijnlijkheid mede van invloed zijn op het trotskistisch doen en laten in Nederland, en zich voornamelijk uitkristalliseren in activiteiten uitgaande van RL. Binnen BL bestaat nog steeds de wens op korte termijn over te gaan tot partijvorming. Een "commissie-partijvorming" achtte het wenselijk een discussie m.b.t. dit vraagstuk te starten "welke ertoe diende te leiden dat er in de eerste drie maanden van 1974 een vergadering gaat plaatsvinden met als enige taak de oprichting van de Socialistische Arbeiders Partij". Ook andere namen zijn naar voren gebracht, en voorlopig is besloten een nieuw te vormen politieke partij "Kommunistenbond Proletarisch Links" te noemen.

In de nabije toekomst kunnen, in aansluiting op de situatie in België en Frankrijk, van Proletarisch Links activiteiten verwacht worden (in feite dus van de trotskisten) die zich toespitsen op het Plan-PEIJNENBURG, waarbij internationale samenwerking niet uitgesloten moet worden geacht. De Wet-DE en het Plan-VDB, welke evenals het Plan-PEIJNENBURG dienstplicht-hervormingen beogen, hebben resp. in Frankrijk en België reeds geleid tot een vorm van agitatie waarin allerlei groeperingen (trotskisten, scholieren, studenten, werkende jongeren) elkaar vonden. Een dergelijke samenwerking begint zich in Nederland reeds af te tekenen. De vakantieperiode biedt EL de mogelijkheid een eventuele campagne rustig en gedegen voor te bereiden. Verschillende groeperingen hebben reeds laten blijken een samenwerking m.b.t. deze kwestie op prijs te stellen; EL zal een dergelijke situatie ten volle trachten uit te buiten, evenals trouwens een groepering als de "Witte" BVD, waarover in het vorig M.O. reeds is geschreven.

Het is nog niet geheel duidelijk in welke richting het "arbeiderswerk" van EL zich zal ontwikkelen, maar dit zal toch wel een van de belangrijkste actieterreinen van trotskisten en EL blijven.

Ook de studentenbeweging blijft voor EL interessant. Zo zal op 18 en 19 augustus a.s. een seminar over studentenpolitiek georganiseerd worden door de afdeling Amsterdam. Tijdens dit seminar, dat bedoeld is voor "leden en sympathisanten van EL die geïnteresseerd zijn in de studentenbeweging", zal o.m. gesproken worden over "De klassepositie van studenten" en "De studentenpolitiek (mogelijkheden en vooruitzichten)."

Vooralsnog is het echter voor EL van het grootste belang dat zij zich een hechte basis scheidt, een juiste organisatie-structuur creëert en zich een duidelijk program en vast omlijnde strategie verschaft, wil alles gerealiseerd kunnen worden wat gepland is.

*

* *